

**Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини**

СІМЕЙНА ПЕДАГОГІКА

Навчально-методичний посібник

Умань – 2021

УДК 37.018.1(075.8)

С 37

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету дошкільної та спеціальної освіти
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
(протокол №10 від 21 квітня 2021 року)*

Рецензенти:

Кушнір Валентина Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Попиченко Світлана Сергіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. декана факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

С37 Сімейна педагогіка : навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, доп., перероб. / уклад. Н. А. Дудник, В. С. Кривда. – Умань, 2021. –148 с.

Навчально-методичний посібник з курсу “Сімейна педагогіка” укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи навчання. Він включає програму курсу та його структуру в межах планових годин з поділом на змістові модулі, а також матеріали для практичних занять, завдання для самостійної роботи, список рекомендованих джерел. У посібнику подано питання для повторення, хрестоматію, словник-довідник, додатки.

Для здобувачів закладів вищої освіти, в яких здійснюється підготовка педагогічних працівників. Може бути корисний вихователям закладів дошкільної освіти, вчителям ЗОШ, батькам, усім, хто турбується про благополуччя і щастя родини.

УДК 37.018.1(075.8)

© Дудник Н. А., Кривда В. С., 2021

ЗМІСТ

Передмова.....	5
Розділ 1. Структура програми навчальної дисципліни	
“Сімейна педагогіка”.....	7
1.1. Опис предмета навчальної дисципліни	7
1.2. Програма навчальної дисципліни	8
1.3. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни.....	13
1.4. Теми практичних занять.....	15
1.5. Навчальний проект (індивідуальне навчально-дослідне завдання).....	16
1.6. Завдання для самостійної роботи	18
1.7. Розподіл балів, що присвоюється здобувачам	21
1.8. Методичне забезпечення.....	25
1.9. Список рекомендованих джерел	25
Розділ 2. Матеріали для практичних занять	28
2.1. Змістовий модуль 1. Сімейна педагогіка як галузь педагогічної науки.....	28
<i>Практичне заняття №1. Сімейна педагогіка як галузь педагогічної науки. Предмет, завдання, методи сімейної педагогіки..</i>	<i>28</i>
<i>Практичне заняття № 2-3. Проблеми сімейного виховання у спадщині класиків педагогічної думки</i>	<i>29</i>
<i>Практичне заняття № 4. Нормативні документи та закони про сім'ю.....</i>	<i>30</i>
2.2. Змістовий модуль 2. Сім'я як соціальний інститут становлення та розвитку особистості людини.....	32
<i>Практичне заняття № 5. Сім'я як осередок входження дитини в соціальне довкілля.....</i>	<i>32</i>
<i>Практичне заняття № 6. Виховний потенціал сім'ї</i>	<i>33</i>
<i>Практичне заняття № 7. Роль матері й батька у вихованні дитини.....</i>	<i>34</i>
<i>Практичне заняття № 8. Пренатальна педагогіка як основа сімейної педагогіки та сімейного виховання</i>	<i>35</i>
<i>Практичне заняття № 9. Основні напрями сімейного виховання.....</i>	<i>36</i>
<i>Практичне заняття № 10. Основні напрями сімейного виховання.....</i>	<i>38</i>
<i>Практичне заняття № 11. Методи і прийоми сімейного виховання.....</i>	<i>39</i>

Питання для повторення курсу	40
Хрестоматія	43
Словник-довідник	88
Народна мудрість про рід, родину і дитину	102
Додатки	105
<u>Додаток 1.</u> Поучення Володимира Мономаха	105
<u>Додаток 2.</u> Декларація прав дитини	106
<u>Додаток 3.</u> Тепло отчого дому	107
<u>Додаток 4.</u> Дітям про сім'ю-родину	109
<u>Додаток 5.</u> Інноваційні форми взаємодії ЗДО та родини	125
<u>Додаток 6.</u> Анкети й тести для батьків	133
<u>Додаток 7.</u> Педагогічна просвіта батьків (методичні рекомендації)	137

ПЕРЕДМОВА

Входження України в єдиний європейський простір, необхідність модернізації і гуманізації освітньої галузі - зумовлює пробудовування нових стратегій у розвитку дошкільної освіти.

Одним із аспектів якісної дошкільної освіти, яка гармонійно поєднує сімейне та суспільне виховання є актуальним оновлення значення сім'ї та участі батьків в освітньому процесі закладу дошкільної освіти (дитина, батьки, вихователі), співпраця освітніх інституцій з родиною та відповідальність батьків, педагогів за розвиток дитини.

Ідея взаємозв'язку суспільного й сімейного виховання знайшла своє відбиття в ряді нормативно-правових документів, у тому числі в «Концепції дошкільного виховання», «Положенні про дошкільний навчальний заклад», Базовий компонент дошкільної освіти – державному стандарті дошкільної освіти в Україні.

Базовий компонент дошкільної освіти спрямовує зусилля батьків, педагогів, психологів на розвиток творчого потенціалу дитини, що має свої особливості у дошкільному дитинстві, на своєчасне підтримання досягнень індивідуальної своєрідності неповторного життєвого шляху дитини, забезпечення психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини у дошкільні роки.

Сім'я – це багатогранна система взаємин “батьки – діти”, в якій забезпечується взаємодія світу дорослих і світу дітей. У дошкільному віці дитина повністю ототожнює себе з сім'єю. Саму себе і світ інших людей вона сприймає переважно через призму цінності, судження, вчинки батьків.

Пріоритет, запровадження сучасних моделей взаємодії, партнерства закладу дошкільної освіти з батьками потребує підготовки здобувачів вищої освіти, оскільки ефективність залежить від правильного встановлення цих зв'язків.

Сутністю нормативного змісту освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти є: знати та використовувати сучасні наукові уявлення про сімейну педагогіку, доцільні шляхи і засоби сімейного виховання дітей, впроваджувати інноваційні технології, методи,

форми та засоби сімейного виховання, особливості виховання дітей у родині і генерувати нові ідеї в організації роботи закладів дошкільної освіти.

Підготовка майбутніх фахівців закладу дошкільної освіти висувають підвищені вимоги до компетентностей випускників, здатних розв'язувати складні завдання дошкільної освіти, здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості, до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.

Даний навчально-методичний посібник «Сімейна педагогіка» сприятиме більш ґрунтовній підготовці фахівців, покращенню якості дошкільної освіти.